

עלון דברי חיים לפרשת בלק

הבינו יסוד א', שהמדינים כן ידעוהו – אמנם אין כחו אלא בפיו, אבל לא משום פיו אלא משום ענותנותו. כאשר באו אנשי מדין אל בלעם, הם עשו לעצמם מעין סימן: אם יבוא עמנו בפעם הזאת – יש בו ממש, ואם ידחנו – אין בו תועלת. ומה היתה משמעות סימן זה? אם יבוא עכשיו בלעם ויקלל – זה בסדר גמור, אך אם הוא יאמר "אין אני יכול לבוא עם שליחים פחותי חשיבות כמכם, תשלחו שליחים בדרג שרי חוץ, לפחות" – הרי זה סימן שבעל גאוה הוא, ואם בעל גאוה הוא – לא תהיה בו תועלת, כי לא יוכל לפעול דבר מול משה רבינו, שעניו גדול הוא.

לכן אמרו אנשי מדין: "אם יבוא עמנו בפעם הזאת, יש בו ממש", בפעם הזאת דוקא, כשאנחנו נמצאים כאן, ולא קצינים גבוהים ושרי חוץ. אם לא יבוא איתנו, מחמת גאוותו – לא תוכל להיות ממנו תועלת.

לפי זה ניתן לראות רמז, באתון שפתחה לפתע את פיה ודיברה כאדם. המואבים לא הבינו שהענין תלוי בענווה, הם חשבו שכוחו של משה רבינו נעוץ ביכולת הדיבור המעולה שלו, ברטוריקה, הוא נואם בחסד עליון... הלכו איפוא להביא עוד נואם בחסד עליון, את בלעם. אמר הקב"ה – אם כבר בלעם, אביא לכם נואם נוסף בחסד עליון, את האתון...

כלום חושבים אתם, שהכח האמיתי – מקורו בפה, ביכולת לנאום יפה! הכח נובע ממעלתו של האדם המדבר!

כרם צבי

"ויאמר אליו בלק לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראה משם אפס קצהו תראה וכולו לא תראה" [כ"ב, י"ג] מה רצה בלק להרויח מכך ש"אפס קצהו תראה וכולו לא תראה"?

במשנה באבות איתא "זהו דן את כל האדם לכף זכות", ולכאורה קשה שהיה לו לומר "זהו דן את האדם", מהו "זהו דן את כל האדם"?

אלא, פעמים כאשר מביטים על מעשה מסויים של אדם פלוני, אפשר לומר שמה שעשה אינו מעשה הגון, אולם כאשר מתבוננים ב"כל האדם", על כל מכלול תכונותיו ומעשיו, רואים שבסך הכל מדובר באדם כשר, וגם אם טעה פה ושם, אי אפשר לומר שאינו נוהג כשורה.

"יורא בלק בן ציפור" [כ"ב, ב']

חז"ל במסכת שבת דורשים את אותיות האלף בית: א' ב' – אלף בינה, ג' ד' – גמול דלים וכו', ועל האות ק' אומרים חז"ל שהיא רומזת "קדוש".

לפי זה יש לפרש את ענינה של האות ק' המופיעה בשמות שלושת הפרשיות הרצופות: קרח, חוקת, בלק – ב'קרח' האות ק' מופיעה בראש התיבה, ב'חוקת' – הק' באמצעה, וב'בלק' הק' באה בסוף התיבה.

קרח היה איש קדוש בתחילתו, היתה לו רוח הקודש, ורק לאחר מכן באה ירדתו. לפיכך האות ק' באה בראש שמו.

פרשת חקת – תחילתה עוסקת בענינים של הטמאים ובדרכים להיטהר מן הטומאה, ולאחר שנטהרים רשאים לאכול קודש. מכאן ואילך ממשיכה הפרשה לעסוק בנושאים אחרים. נמצא ד"הקדוש" נמצא באמצע.

בלק היה טמא, אך לבסוף זכה ויצאה ממנו רות המואביה, שממנה יצא דוד המלך. משום כך מופיעה האות ק' בסוף שמו.

שלמה חדשה

"וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם ויבאו אל בלעם" [כ"ב, ז']

כתוב ברש"י: וקסמים בידם – קסם זה נטלו בידם זקני מדין, אמרו: אם יבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש, ואם ידחנו אין בו תועלת, לפיכך כשאמר להם "לינו פה הלילה", אמרו אין בו תקוה, הניחוהו והלכו להם, שנאמר "וישבו שרי מואב עם בלעם", אבל זקני מדין הלכו להם. עד כאן מדברי רש"י.

מוצאים פה ב' תגובות לתשובת בלעם: זקני מדין התייאשו מבלעם, אמרו "אין בו תקוה" והלכו להם. לעומת זאת זקני מואב, נשארו עם בלעם, כפי שנאמר "וישבו שרי מואב עם בלעם", ולא הוזכרו כאן "שרי מדין".

מדוע? מה היתה הסיבה להבדל בתגובותיהם של המואבים והמדינים?

משה רבינו שהה בעבר במדין. באו איפוא המואבים לשאול את מדין מה טיבו. אמרו אנשי מדין "אין כוחו אלא בפיו", כיון שכך, החליטו המואבים להביא את בלעם שיקלל, כי אמרו – פה מול פה. אך המואבים לא

בלק שולח לו שרים חשובים ונכבדים מאלו, ואז הקב"ה אומר לו: טוב, "אם לקרוא לך באו האנשים קום לך אתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה!" אך "ויקם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו" – בזריזות מופלאה, לצאת לדרך, כי השנאה מקלקלת את השורה. ואז הקב"ה שולח את המלאך שמנסה בג' פעמים לרמוז לו לסגת חזרה מדרכו הרעה, פעם א' הוא מסיט את האתון מן הדרך אל השדה, אך בלעם לא מתחיל להבין. בפעם השנייה, האתון לוחצת את רגלו של בלעם במשעול הכרמים, אך עדיין בלעם לא מנסה להבין את הרמז. בפעם השלישית, המלאך חוסס את הדרך והאתון רובצת, אך עדיין בלעם נשאר במריו, ולא מנסה להבין שיש כאן משהו לא רגיל, ובמקום זאת הוא מכה את האתון, ולא את עצמו...

כך גם כאשר האתון פותחת את פיה, וצועקת על בלעם, אז במקום לפחד, להתעורר, להיבהל, אולי משהו לא בסדר אצלי, אולי זה רמז שאסוג בחזרה, הוא עוד מתווכח עמה...

ואפילו שכבר הקב"ה פותח את עיניו לראות את מלאך ה', הוא עונה בחוצפה "חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי".

ובפשטות נראה שאכן בלעם תופס כאן את עצמו ומנסה לחזור בתשובה, אבל רש"י מגלה לנו מה היתה כוונתו האמיתית במילים האלו: להתריס נגד המקום היא תשובה זו, אמר לו: הוא בעצמו ציווני ללכת, ואתה מלאך מבטל את דבריו? למוד הוא בכך, שאומר דבר ומלאך מתזיר, אמר לאברהם "קח נא את בנך", ועל ידי מלאך ביטל את דברו, אף אני אם רע בעיניך צריך אני לשוב"... כלומר, כל צורת דיבורו בהתרסה כלפי מעלה.

כך נראה אדם שאינו מתבונן. הוא רוצה דבר, וכיון שכך – כל העובדות בטלות. "אל תבלבל אותי עם עובדות, כך אני רוצה!"

אבל אנחנו, אומר החפץ חיים, אל לנו לנהוג כך, נשים לב ונתבונן בנעשה סביבנו. הקב"ה שולח לנו כל הזמן בהשגחה פרטית דיבורים ומעשים, שאם רק נתבונן בהם – נוכל ללמוד דרך חיים אמיתית ולתקן את דרכינו ומעשינו!...

ע"פ החפץ חיים

שבת שלום!

יוצא לאור ללידה קלה ליהודית בת יעל שמחה שתחי'
לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל:

kosssover@gmail.com

כיוצא בכך, אירע כאן, בלק ביקש מבלעם שיקלל את ישראל, אולם בלעם אמר לו שאי אפשר לעשות זאת, משום שהם אנשים טובים.

יעץ לו בלק: אם כן, לך והתבונן רק בקצה שלהם, רק בחלק מהם, וכאשר תתמקד בכך, אין ספק שתמצא כבר מקום שבו תצליח הקללה שלך לחול...

אמנם בסך הכל עם ישראל הם בסדר, אבל אם תתמקד ב"אפס קצהו תראה וכלו לא תראה", תוכל למצוא נקודות שבהן אפשר לקלל...

פנינים

"נאום הגבר שטום העין אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עינים" [כ"ד, ד']

כאשר נמצא אדם בשיא תקפו וגבורתו. הכל הולך לו חלק, הכל נוסע ישר, כשהוא "גבר" אז אדם הוא "שטום עין" לא רואה ולא מרגיש שהכל "מחזה ש-ד-י יחזה", שהכל בהשגחה פרטית עליונה. אין בעל הנס מכיר בניסו. בתי בכל זאת אדם מתחיל לראות את האלוקים? התשובה היא: "נופל", כשהוא נופל ויורד מגדולתו, אז נעשה "גלוי עינים", אז נותן את ליבו ומתבונן שהעולם אינו הפקר, והבורא יתברך רואה ושומע ומנהיג הכל כרצונו.

רבי אברהם יעקב מסדיגורא

מאמר על הפרשה

מידי שנה בהגיע פרשת בלק היה החפץ חיים מדבר על התנהגותו העיוורת של בלעם, שגם כאשר קיבל משמים מסרים כל כך ברורים על התנהגותו הקלוקלת, הוא לא שת לבו, ולא רצה לראות את הדברים כהויות.

ויסוד גדול מלמדת התורה את כל יהודי בפרשה זו: דהנה, יהודי צריך לדעת, כי כל מה שנעשה סביבו הוא השגחה פרטית כדי שאדם יתבונן ויגלה את המסר הטמון בו. מכל דבר שהוא רואה – עליו ללמוד, להסיק מסקנות, ולא ללכת כעיוור באפילה ולא לרצות להבין כבלעם.

זהו יסוד גדול, ההשגחה פרטית מזמנת לאדם לראות דברים שעליו ללמוד מהם, והלימוד מהם עשוי לשנות לטוב את כל מהלך חייו, אולם זאת בתנאי שיפקח את עיניו ויתבונן בנעשה סביבו.

אולם לא כך היה בלעם – הוא ראה הרבה דברים – ולא הבין מאומה ממה שראה, לא קלט את המסר שנשלח לו משמים!

הרי בתחילה אמר לו הקב"ה בצורה ברורה: "לא תלך עמהם", אך בלעם הבין שהכוונה לא ללכת עם שרים כאלו כי הם לא מספיק חשובים עבורו...